

EPK sinoči

Drama SNG Maribor je v koprodukciji z Gledališčem Ulysses Brioni, GK Gavella Zagreb, Ateljejem 212 Beograd, Festivalom Sterijino pozorje Novi Sad, Srpskim narodnim pozorištem Novi Sad in Teatrom na navigatorot Skopje sinoči v Veliki dvorani SNG Maribor premierno uprizorila dramo *Odisej* avtorja Gorana Stefanovskega, v režiji Aleksandra Popovskega. Predstava je premiero doživela avgusta na Brionih v gledališču Ulysses Radeta Šerbedžije. V mednarodni zasedbi igrata tudi mariborska prvaka Nataša Matjašec Rožker in Branko Jordan. Reprizi sta še danes in jutri, 12. oktobra. Naslednji premieri bosta 7. novembra v GDK Gavella v Zagrebu in 22. novembra v Srpskem narodnem pozorišču Novi Sad. (Rene Gomolj)

(PRI)POROČAMO

MARIBOR 2012

Evropska prestolnica kulture

Maribor • Murska Sobota • Velenje
Ptuj • Novo mesto • Slovenj Gradec

ČETRTEK, 11. OKTOBRA

Univerzitetna knjižnica Maribor

9.00-18.00

Mednarodni simpozij o Robertu Musilu

Literarna hiša Maribor

18.00

Literarni večer (Čez mejo: Đuro Vidmarović)

Turistični vlakec

19.00

Safari tour Maribor (ponovitev)

Centralna postaja, Koroška 5

19.30-20.30

18. Mednarodni festival računalniških umetnosti, Pogovor z umetniki: Minoru Sato, Asuna in Atsuhiko Ito

Narodni dom

19.30

Mia Zabelka

Klub 2012

22.00

Vid Jamnik kvartet (koncert)

Udarnik

23.00

18. MFRU: Atsuhiko Ito (avdio-vizualni nastop)

Študija japonske lutkovne umetnosti

(Od leve) Moja Redjko in Nataša Kos na predstavitvi Japonske jeseni LGM (Marko Vanovšek)

Japonske lutke: kruto preproste zgodbe ...

TAJA KORDIGEL

Sklop Japonska jesen Lutkovnega gledališča Maribor je program, zasnovan kot zgoščena predstavitev tradicionalnega in sodobnega japonskega lutkovnega gledališča. Oblikovan je kot žepna študija posameznih področij japonske lutkovne umetnosti, od tradicionalne ljudske in visoke do sodobne na presečišču Evrope in Azije. S svojo izjemno bogato tradicijo in s pospešenim razvojem v zadnjih 50 letih namreč predstavlja Japonska neskončen vir navdiha, s čimer omogoča ponovno vzpostavljanje razmajanih vrednot zahodne civilizacije. Zaradi dragocene preteklosti, spoštljivega odnosa do izročila in posebnega pomena umetnosti tudi v ustroju sodobne japonske družbe je mariborsko lutkovno gledališče nekaj opaznih japonskih lutkovnih ustvarjalcev tako prosilo za kratko in pregledno predstavitev japonske lutkovne umetnosti kot uvod v izjemen programski sklop Japonske jeseni. "Izvor lutk v svetu je zelo različen. Če Češka izstopa v Evropi, je v svetovnem rangju na področju lutkarstva v ospredju Japonska, tam se je namreč razvila zelo specifična tradicija, ki sega v osmo stoletje, je veliko starejša od drugih. Nekoč so lutke veljale za dvorsko, visoko umetnost, komaj v 16. stoletju je lutkarstvo v ulični tvorbi postalo dostopno za preprostega, narključnega mimoidočega," je o japonski lutkovni kulturi na predstavitvi japonskega jesenskega dogajanja pripovedovala direktorica Lutkovnega gledališča Maribor Moja Redjko.

V programu, ki se bo pričel ta petek, 12. oktobra, s predstavitvenim predavanjem in pogovorom o japonskem lutkovnem gledališču, si bo mogoče ogledati bunraku, demonstracijo lutkovne veščine, discipline, natančnosti in povezanosti. Bunraku je celovita uprizoritvena forma, sestavljena iz bogatih elementov, ki že 300 let sami ustvarjajo čarovnijo, popolnost, celovitost. "Otome bunraku je logičen

odgovor na prvotno 'moški' bunraku (otome pomeni žensko), kjer posamezno lutko animirajo trije animatorji, običajno pa za dosego in optimizacijo tega upravljalkega znanja potrebnih trideset do štirideset let prakse. V 'ženskem' bunraku vsako lutko animira samo ena animatorka, a ne na škodo živega, naravnega in natančnega premikanja lutke," zagotavljajo lutkarji. Vsi ostali elementi bunrakuja so tudi v ženski različici ohranjeni, predvsem sta to z odra odmaknjena pripoved (gidayu) pevca-pripovedovalca (tayū) in uporaba posebnega tradicionalnega brenkala (shamisen). Gledališče Hitomi-za otome bunraku, ki si ga bo mogoče ogledati v sklopu Japonske jeseni, je ustanovila fundacija Moderni lutkovni center leta 1949. Okoli 70 članov izvaja približno 800 predstav za 260.000 obiskovalcev letno, gledališče pa je uradni predstavnik japonskega gledališča otome bunraku.

Sicer lutkovne predstave na Japonskem do sredine 20. stoletja niso bile namenjene otrokom, je še povedala Redjkova in razložila, da je japonsko lutkovno izročilo bipolarno, sestavljata ga močna tradicija na eni in slikovita sodobna umetnost, nastala v petdesetih prejšnjega stoletja kot pop kultura, na drugi strani. "Japonske zgodbe so skoraj kruto preproste, prikazane na čaroben, presežka poln način, kjer ne gre toliko za sporočilo kot za prikaz. Tudi predstava mariborskega lutkovnega gledališča Ribič Taro, ki jo bodo premierno uprizorili 2. novembra, se naslanja na tradicionalno japonsko zgodbo. Režiser in avtor likovne podobe Noriyuki Sawa se v njej loteva tradicionalnih japonskih lutkovnih tehnik, kot so uporaba bunraku lutk, mask, večmetrskih nošenih lutk in senčnega gledališča, združenih v pisani predstavi, ki govori o razumevanju časa. V svojem japonskem programskem programu bodo mariborski lutkovni gledališčniki prikazali tudi kratke animirane filme Kihachira Kawamota, namenjene otrokom in enega za odrasle. Prav s celovečercem za odrasle se bo 10. novembra v kinu Udarnik Japonska jesen v Mariboru končala.

»Maribor project« kot dialog?

Razstava Rebecce Horn in gostov v Umetnostni galeriji Maribor

KAJA KRANER

Hornova je v začetni seriji del tako imenovanih podaljškov telesa iz zgodnjih 70-ih, snovala subtilne mešanice tradicionalnega kiparstva, ter novih pristopov in medijev. Ta serija del je morda najznačilnejša zaradi aspektov interaktivnosti, v času, ko ta še ni bila modni krik, oziroma logična posledica množičnega »vdora« novih medijev in njihove specifične logike v polje sodobne umetnosti. Podaljški telesa so sicer bili v največ primerih namenjeni zgolj umetničini (upo)rabi, razstavljeni pa predvsem kot/v obliki dokumentov. Nadeji na umetničino telo so tvorili nekakšne hipne telesne skulpture; skulpture, ki niso bile objektivizirane, temveč utelešene. Četudi se v veliki meri to serijo umetničinih del interpretira v kontekstu performansa, jo je morda bolj ustrezno misliti kot body art, čeprav so meje med obema zabrisane in težko določljive. Raba umetničinega telesa kot taka tukaj ni ključna, ključen je sam način njegove »rabe«. Gre namreč za nekakšen avto-terapevtski proces, kjer objekti-proteze nastopajo kot pripomočki za ozaveščanje relacije telesa in njegovega okolja (referenca na proteze seveda ne nakazuje toliko na neko simbolno »pohabljenost« biološkega telesa). Samo-terapevtske situacije, ki so eksplicitno vezane na umetničino lastno telo, namreč ne gre misliti izven njegove družbeno-spolne specifičnosti, ki implicira/izpostavlja moment »zvedenosti« ženske na njeno telo. Ta zelo pomemben aspekt umetnične produkcije, ki nedvomno ni vezan izključno na njena zgodnja dela (nastala v povsem specifičnem družbenem kontekstu), na razstavi praktično povsem umanjka, kar ni zgolj posledica dejstva, da na žalost ni predstavljen nobeden izmed primerkov »podaljškov telesa«. Na poseben način se namreč manifestira tudi v serije del, ki jim sledijo, ter jih je mogoče označiti kot njihovo nadgradnjo in obenem premik drugam obenem. Gre za nekakšne »osvobodilne« telesne podaljške, hibridna kinetična mehansko-naravna bitja, katerih najznačilnejša lastnost je raba neobičajnih materialov. Na razstavi v UGM je predstavljen en samcat primerek iz te

Rebecca Horn: "Time Goes By", 1990/91

Specifika Hornove ni enostavno ta, da ji je uspelo doseči titulo svetovno znane umetniške zvezde

serije, Veliko pernatno kolo iz leta 1997, ki pa - če smo ga predhodno videli zgolj na reprodukcijah - sploh ni tako veliko, kot bi morda pričakovali.

Izpostavljeni aspekt je v tem primeru mogoče locirati ravno na mestu rabe neobičajnih materialov, ki tukaj ne nastopajo kot povsem avtonomne izrazne prvine, saj so kot komponente umetniške celote tudi nosilci izjavljane funkcije (samo izbiro materiala je v nekem smislu mogoče brati kot izjavo na preteklo in sočasno umetniško produkcijo, oziroma situacijo v »umetniškem svetu«). Kot vse ostale komponente del, je material potrebno brati »kontekstualno«, in ta kontekst je na razstavi dvakratno odsoten.

Četudi je v besedilu ob razstavi izpostavljeno, da se postavitev osredotoča na dialog med umetniškimi deli, ni najbolj evidentno, kako se ta manifestira. Edini dialog, ki ga je zaznali, je »dialog« med različnimi avtorskimi govoricami razstavlajočih. Ta poteka preko klasične sopostavitve del, se torej niti ne izteka v konfronta-

cije, konflikte (kar bi lahko bilo zanimivo), istočasno pa ne presega, posega na globlje nivoje od klasično-avtorskih predpostavk. In ravno tukaj je morda obiskovalec vnovič nekoliko razočaran: če so se mu ob (pod)naslovitvi razstave 'Rebecca Horn & gostje', morebiti porodila določena pričakovanja, bo verjetno dobil vtis, da razstava prinaša več gostov kot Rebecce Horn.

Izbor del - njenih lastnih, kot tudi del gostov - je sicer delo Hornove same, in nasploh gre nedvomno za umetničinim zelo sorodne pristope. Pa vendarle, obiskovalec, ki vsaj v neki meri pozna delo Hornove, se ne more otrestiti občutka, da na razstavi umanjka predvsem tisti poudarki, ki so za njeno produkcijo najznačilnejši. Nekaj teh kljub vsemu ostaja: v s kotičkom očesa ujetih minimalnih premikih del, ter občasnih kovinskih zvokih, ki jih povzročajo, kateri vzpostavijo nekoliko zlovesč občutek, da se je razstavljenih del potrebno, če ne že nekoliko bati, pa vsaj paziti.

Takšna »latentna« prisotnost je seveda težko zaznavna. In četudi razstavo spremljajo številni dogodki, vključno s projekcijo enega izmed njenih filmskih del in literarnim večerom (umetnica se namreč ukvarja tudi s poezijo), bi jih bilo smiselno izpostaviti še na bolj evidenten način. Morda poskušati razpreti ravno dialogsko dimenzijo znotraj samega opusa Rebecce Horn, v okviru katerega bi se lahko izpostavila avtoreferencialna in predvsem avtorefleksivna plat, tako značilna za njeno zgodnjo produkcijo. Specifika Hornove navsezadnje ni enostavno ta, da ji je uspelo doseči titulo svetovno znane umetniške zvezde.